
EVEREST

2037

tamadres.com

WILLIAM BOYD

İskoç asıllı yazar 1952'de Akra, Gana'da doğdu. Çocukluğu Gana ve Nijerya'da geçmişti. *A Good Man in Africa* (1981, Whitbread Ödülü ve Somerset Maugham Ödülü), *An Ice-Cream War* (1982, John Llewellyn Rhys Ödülü), *Brazzaville Kumsalı* (1990, James Tait Black Memorial Ödülü); *Any Human Heart*, (2002, Jean Monnet Ödülü) ve *Huzursuz* (2006, Costa Yılın Romanı Ödülü) gibi ödüllü kitapların aralarında bulunduğu birçok roman, öykü ve oyun kaleme alır. 1998 yılında yayımlanan *Nat Tate: Amerikalı Bir Sanatçı 1928-1960* kitabı büyük yankı uyandırır. Yazar, hayatını İngiltere ve Fransa'da sürdürmektedir.

KOSTA SARIOĞLU

İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nden mezun olduktan sonra aynı üniversitede tarih alanında yüksek lisans yaptı. Çevirmen, editör ve yayın yönetmeni olarak çeşitli yayınevlerinde görev aldı. İngilizce, Fransızca ve Yunancadan yayımlanmış çevirileri vardır. Daha güzel bir dünyanın ancak kitaplar sayesinde yaratılabileceğine olan umudunu hâlâ korumaktadır.

WILLIAM BOYD

NAT TATE

AMERİKALI BİR SANATÇI

1928-1960

Türkçesi: Kosta Sarıoğlu

Yayın No 2037

Çağdaş Dünya Edebiyatı 282

Nat Tate

Amerikalı Bir Sanatçı 1928-1960

William Boyd

Editör: Emre Tokcael

Çeviren: Kosta Sarioğlu

Kapak tasarımı: Kardelen Akçam

Sayfa tasarımı: Muzaffer Aysu

Düzeltilen: Tuğçe Uzel

© 1998, William Boyd

© 2021, bu kitabın Türkçe yayın hakları

Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Haziran 2021

ISBN 978-605-185-612-4

Sertifika No: 43949

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık

Matbaa Sertifika No: 45099

Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8

Bayrampaşa/İstanbul

Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI

Ticarethane Sokak No: 15 Çağaloğlu/İSTANBUL

Tel: (0212) 513 34 20-21 Faks: (0212) 512 33 76

e-posta: info@everestyayinlari.com

www.everestyayinlari.com

www.twitter.com/everestkitap

www.facebook.com/everestyayinlari

www.instagram.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

NAT TATE

AMERİKALİ BİR SANATÇI
1928-1960

Teşekkür

Müteveffa kız kardeşinin Nat Tate hakkında derlediği not, fotoğraf ve belgeleri kullanmama izin verdiği için Sally Felzer'a teşekkür ederim. New York'taki Alice Singer Galerisi'ne *122 Numaralı Köprü*; Sander-Lynde Enstitüsü'ne *K.'nin portresi* resimlerine kitapta yer vermeme izin verdikleri için müteşekkirim. Ayrıca Logan Mountstuart Varlıkları yöneticisi Gudrun Ingridsdottir'e değerli yardımları ve yüreklendirmesi için çok teşekkür ederim.

tamadres.com

tamadres.com

tamadres.com

Susan'a

tamadres.com

Alice Singer'ın 57. Cadde'deki resim galerisine ayaklarım beni nasıl götürdü, hâlâ bilmiyorum. 1997 yılının Haziran ayıydı, New York'taydım. Galerideki serginin adı "Havaya Doluşmak - 1900-1990 Amerikan Resmi'ydi" ve bu küçük galeri için pek iddialı bir isimdi. Ayrıca *Times* ve *New Yorker*'da okuduğum eleştiriler insanın önyargılarını daha da artırıyordu. Akşam oluyordu, hava sıcaktı, yorgundum, sıradan onlarca resim ve eskiz arasında amaçsızca dolanıp dururken (bir tane Feininger, Warhol'un bir ayakkabı resmi, Twombly'nin bir karalaması dikkatimi çekti) görmeyi hiç beklemediğim bir şey durmama ve afallamama neden oldu. Bu, çini mürekkebi, karışık malzeme ve kolajla yapılmış 30,48 x 20,32 cm ölçülerinde bir resimdi. Bunun bir Nat Tate resmi olduğunu anlamam için resmin yanındaki etiketi okumama gerek yoktu.

Resmin yapıldığı tarih belirtilmemişti ama bunun Tate'in, Hart Crane'in ünlü şiiri *Köprü*'den esinlenerek yaptığı, bir zamanların efsanevi şimdiyse neredeyse tamamen unutulmuş resimler dizisine ait olduğunu ve 1950'li yılların başında yapılmış olabileceğini biliyordum.

Nat Tate, 122 Numaralı Köprü

200'ü aşkın parçadan oluştuğu söylenen bu dizide yer alan resimler benzer biçimdeydi: Resmin üst bölümünde kabaca stilize edilmiş bir köprü, bazen birbirine dolanmış köprü kirişleri, bazen basit bir kemer yer alıyor, alttaki üçte ikilik ya da resmin yarısını oluşturan bölümdeyse, karmaşık bir tür yığın ya da çer çöp bulunuyordu: güçlü fırça darbeleri ya da hırsla yapılmış çapraz taramalar arada bir yarı soyut figürler, bazen kaba duvar yazılarına benzeyen, bazen de incelelikle, dikkatlice çizilmiş yazılar ya da tutkalla yapıştırılmış harfler, dergi sayfalarından koparılmış illüstrasyonlar, Kurt Schwitters'ın tarzını hatırlatan ustaca birleştirilmiş kolajlar. Bir keresinde Nat Tate bir tanıdığına, “Köprüleri severim, çok güçlü, çok yalındırlar ama bir de köprülerin altındaki nehirlerden akıp gidenleri düşünse-ne,” demişti.

Tate'in bu sözleri paylaştığı tanıdığı, günlüklerini halen yayına hazırladığım İngiliz yazar ve eleştirmen Logan Mountstuart'¹ (1906-1991). Mounstuart yirminci yüzyıl edebiyat tarihinin ilginç ve unutulmuş kişiliklerindedir. Önce övülen sonra sefil bulunan tuhaf kariyerini hakkıyla betimleyen tek sözcük olsa olsa “Edebiyatçıdır” olabilir. Biyografi yazarı, edebiyatı güzel sanatların bir kolu olarak gören, yeteneksiz bir romancıydı ve belki de en başarılı olduğu konu yaşadığı yüzyıl çoğunlukla doğru zamanda doğru yerde olabilmesiydi; devasa, uzun bir belge olan günlüğüse büyük olasılıkla anısını yaşatacaktır. Mountstuart 1947-1971 yılları arasında New York'ta yaşadı ve kapsamlı günlükleri kendisinin de yer aldığı Manhattan'ın sanat ve edebiyat çevresinin son derece dürüst ve samimi bir betimlemesini sundu. Gerçekten de Nate Tate'in

1 *Logan Mountstuart: The Intimate Journals* [Logan Mountstuart: Özel Günlükler], yayına hazırlayan William Boyd, 1999 Eylül'ünde yayınlanacak.

karmaşık, mücadele dolu yaşamı ve dönemi hakkında yarım yamalak ve çelişkili yazıları bile, Mountstuart'ın günlükleri ve Tate'in yapıtlarını 1952'de Aşağı Manhattan'da ortağı olduğu galeride ilk sergileyen sanat simsarı Janet Felzer² ile Mountstuart arasındaki mektuplar olmasa yayınlanamazdı.

Mountstuart, Nat Tate ile ilk kez 1952 yılında karşılaştı ve sonrasında zaman zaman görüştüler. Mountstuart Tate'in yakın dostu sayılmazdı ama aynı zamanda bir sanat hamisiydi; üçü *Köprü* dizisinden ve ikisi ressamın sonraki dönemine ait, daha büyük resimlerinden olmak üzere pek çok resmini satın almıştı ve 22. Cadde ile Lexington Caddesi'nin keşiştiği noktada bulunan Tate'in atölyesini düzenli olarak ziyaret ediyordu, bu da çok onur vericiydi. Doğuştan utangaç ve beceriksiz biri olan Tate, tuhaf ama Mountstuart'ın yanında kendini rahat hissediyordu (en azından Mountstuart böyle diyordu). Mountstuart'a göre bunun nedeni kendisinin İngiliz, dolayısıyla "yabancı" olması ve Avrupa'yı, Avrupalı sanatçıları tanımasıdır. Nat Tate kısa hayatı boyunca Avrupa'yı sadece bir kez ziyaret etti; bu hem çok korktuğu hem de çok arzuladığı bir yolculuktu.

² Janet Felzer'in Logan Mountstuart'a mektupları © Logan Mountstuart Varlıkları 1997.

Nathwell “Nat” Tate 7 Mart 1928’de New Jersey eyaletinin Union Beach kentinde doğdu. Annesi Mary (evlenmeden önceki soyadı Tager) Nat’e babasının Nantucket Adası’ndan bir balıkçı olduğunu, Nat doğmadan önce denizde boğulduğunu söylemişti. Mary Tate’in anlattığı bu öyküde sürekli çelişkiler ve ayrıntılar bulunması (yaşlı Nathwell bazen denizaltı mürettebatı üyesi, bazen gemi inşa mühendisi, bazen “bir savaşta” öldürülmüş ticaret yapan bir denizci, bazen bir derin deniz dalgıçı oluyordu) sonraları Nat’in evlilik dışı doğduğuna inanmasına neden olacaktı. Buna rağmen bütün bu öykülerin ortak noktası denizdi ve ölüm şekli hep, ürkütücü simgeselliğiyle, boğulmaydı. Görünüşe göre Mary Tate’in tek akrabası, Nat’in birkaç kez ziyaret ettiğini hatırladığı Union Beach’teki teyzesiydi. Nat çok bunaldığında annesinin bir liman yosması olduğunu ve bir denizciyle yaşadığı hızlı ve şehvetli bir gece yarısı birlikteliğinden doğduğunu hayal ederdi. Annesinin, babasının kimliğiyle ilgili hep aynı şeyleri söylemesini buna bağlıyordu. Nat hiçbir zaman babasının hâlâ hayatta olup olmadığını ya da gerçekten kim olduğunu bilemeyecekti. Annesinin, utancının damgası ve cezası olarak hayalinde babasını “boğdurduğuna” karar vermişti. *Köprü* resimle-

rinde bu durumun psikolojik yansımalarını bulmak biraz garip olsa da mantıklı olabilir: Yalın, belirgin, güçlü köprüler, aşağıda yer alan karanlık; gürül gürül akan suyu güvenle aşmanın, kirlenmeden, dokunulmadan, ürkütücü nehir yatağındaki gemi enkazları üzerinde yürümenin bir yolu gibidir.

Nat Tate dokuz yaşındayken Windrose'un bahçesinde, 1937